

Co wychodzi codziennie, wyjąwszy niedziele i dni świąteczne.

Oddzielne Nro. CZASU, o ile zapas starczy, w Krakowie po 10 c., we Lwowie lub z przesyłką pocztową 12 c.

Prenumerata wynosi:

Pocztą w państwie Austriackim	na cały rok	na kwartał	na miesiąc
Niemieckim	24 złr.	6 złr.	2 złr. 50 c.
do Włoch, Francji, Anglii, Belgii, Szwajcarii, Turcji i innych państw należących do zwiazku pocztowego	28 złr.	7 złr.	3 złr.

Prenumeratę przyjmuje się tylko od tego, co ostatnie dni w miesiącu. — Listy pieniężne i przekazy pieniężne na prenumeratę i ogłoszenia (inserty) nadesłane do Administracji CZASU w Krakowie. — Listy reklamacyjne nie przysługują opłat pocztowych. — Listów nieregularnych nie przyjmuje się. — Reklamów nadesłanych nie wraca się.

CZAS

Prenumeratę przyjmują:

Administracja „CZASU” w Krakowie, (indukcja urzędu pocztowego. Miesięczną prenumeratę, kserograficzną, drukowaną, (pocztową) na pierwszy raz 10 c., za każdy następny raz po 5 c. — Nadesłane (na 8 stronicy dziennika) od miejsca wiersza drukiem drobny po 80 c. na każdy raz. Nadesłane do „CZASU” (prospekt, cyrkularz, ogłoszenia i t. p.) przyjmuje się za cenę 1 złr. od 100 egz. dla zamieszczeni, a 50 cent. od 100 egz. dla miejscowych prenumerat. — Należytość uprzedzić się nadesłać przekazem pocztowym. — Ogłoszenia i prenumeratę przyjmuje: we Lwowie Agencja „CZASU” w głównym składzie (tytułu Nr. II przy ulicy Trybunalskiej L. 4; w Paryżu wyłączenie p. Adam, Rue Clément 6; (prenumeratę p. W. Hamant, Raczkowski, Faubourg Poissonnière 38); w Wiedniu pp. Hasenstein & Vogler (także w Hamburgu, Frankfurt nad Menem, Berlinie, Lipsku, Bazylei i Wroclawiu), A. Oppelt, Stubenbastei Nr. 2 R. Mosse (także w Berlinie, Hamburgu, Monachium i Norymberdze), G. L. Danne & Comp. (także w Frankfurt nad Menem), M. Duke, Klemengasse 12.

Kraków 12 kwietnia

Przegląd Polityczny.

Dziś rozpoczynają się w Wiedniu konferencje ministerialne, na których mają być przygotowane wnioski rządowe dla delegacji wspólnych. O prócz spraw delegacyjnych stan także sprawa celna, o ile uwagi poczynione w komisji celnej potrzebę nowego porozumienia się ministerstwa austriackiego z węgierskim wykazały, na porządku dziennym iarad ministerialnych.

Komisja Izby Panów rozpoczyna w tych dniach nową swą naradę. Dnia 13 b. m. zbierze się Komisja finansowa i zajmie się przedewszystkiem sprawozdaniem Komisji kontrolującej dług państwa. Dnia następnego rozpocznie Komisja ekonomiczna naradę swą nad traktatem zawartym w Serbii i aktami jego dodatkowymi.

Wobec pojawiających się tu i owdzie ruchów antysemitycznych wydał hr. Taaffe, jako minister spraw wewnętrznych, rozkaz do wszystkich władz administracyjnych, aby na zgromadzenia z zapowiedzianym charakterem antysemitycznym nie zezwalały, wszystkie zaś inne zebrania, na którychby się jakiś głos antysemitki odezwał, bezzwłocznie rozwiązywały.

Prager Ztg ogłasza reskrypt namiestnika Czech zwolniającego członków Kuryi większych posiadłości na 15 maja, celem uskuteniczenia wyboru uzupełniającego w miejsce bar. Pretisa, który mandat złożył.

Komitet wyborczy wiernokonstytucyjny zebrał się w Pradze. Większość obecnych przemawiała za odrzuceniem kompromisu, nie postanowiono jednak jeszcze nie stanowczego. Chwycano się pośredniej drogi zadowalania pierw od komitetu konserwatywnego pewnych wyjaśnień.

Staatsanzeiger niemiecki ogłasza budżet na rok 1882/83. Odbiło się też posiedzenie Komisji zwolnionej przez rząd, celem zasięgnięcia jej zdania względem projektu nowej ustawy o stowarzyszeniach akcyjnych. Jak słychać, Komisja zaleca poczynienie znacznych zmian w projekcie rządowym.

Jak donoszą do Pol. Corr. z Paryża, obsadzenie włoskiego poselstwa w Paryżu a francuskiego w Rzymie nie nastąpi przedt jak traktat handlowy francusko-włoski ze strony Włoch przyjętym zostanie.

Floquet, któremu polecono opracowanie memoriału nad planem urzeczywistnienia centralnej władzy municypalnej Paryża, ukończył już swój elaborat i oddał go ministrowi spraw wewnętrznych. Dotąd okręgi Paryża miały swych merów, właściciel w tym burmistrz miasta był prefekt Sekwany, teraz ma municypalność Paryża zyskać własnego swego przewodniczącego.

Gambetta udaje się do Marsylii, gdzie 15 b. m. na urzędzonej dla niego uczcie będzie miał mowę.

Wychodzący w Sztokholmie Dagblatt zamieścił wiadomość, że Szwecja zawarła formalny sojusz z Prusami, mocą którego zobowiązała się wkroczyć do Finlandy w razie, gdyby Prusy przez Rosję zaczęły być miały. Dzienniki niemieckie powtarzają tę wiadomość, bez dodawania do niej komentarzy.

Napady na żydów w powiecie Ananiewskim, zdają się przybierać szerokie rozmiary; widać to ze spieszności wysłania wojsk z Odessy, Benderu i Nikolajewsk do miejsc zagrożonych.

Pol. Corr. stwierdza dzisiaj wiadomość przesłaną nam wczoraj telegraficznie, przez naszego specjalnego korespondenta o ratyfikacji układów zawartych między grupą Linderbanku - Comptoir d'Escompte a rządem serbskim względem budowy kolei żelaznych.

Hiszpańska Izba depntowanych rozpoczęła wczoraj obrady nad owym traktatem handlowym zawartym z Francją, który w łonie przemysłowców katalońskich tak burzliwie wywołał zająsca. Według najwiśszych wiadomości rozruchy w Katalonii można uważać za chwilowo tylko uśmierzone.

Do zatargu między Włochami a Egiptem, o którym nam doniósł wczorajszy telegram, w kołach dyplomatycznych nie przypisują wielkiego znaczenia. Rząd włoski faktycznie wykonywa nabyte swe prawa do części wybrzeża morza czerwonego, nie pytając się chwilowo o zdanie, jakie w tej mierze może obecny rząd egipski, tem bardziej, że Porta nie ma zamiaru protestowania przeciw temu.

W każdej innej chwili nie przywiązywanoby ważności do zmiany szaszej w kierownictwie nominalnem ministerstwa spraw zewnętrznych w Petersburgu; dziś jednak musi ona mieć dla świata politycznego znaczenie pokojowe, oraz nowego, może nawet żadanego z Berlina dla ks. Bismarka ustepstwa.

Wiadomem było, że od paru już lat ks. Gorczakow zamyśla na ciele a podupadły na umyśle, był tylko firmą, ale była to firma ultra-narodowa rosyjska, nieprzyjazna Austrii, a w ostatnich czasach antypatyczna niemieckiemu kanclerzowi. Ustąpienie jej zatem z widowni jest przylmieniem się

do Berlina, jakiem świątecznem przesłaniem ks. kanclerzowi.

Usunięty dziś z areny politycznej ks. Gorczakow miał wiele świetnych stron, zdaje nam się, że żadnej głębszej. Był to arcykapłan frazesu, który tak wielce popłakał u ludów słowiańskich, a który do niedawna wypowiedziany przez usta rosyjskie imponował Europie.

Ks. Gorczakow rozpoczął swój zawód od chęci zemszczenia się za słynną niewdzięczność austriacką i na tym koniku wyjechał na szerszą widownię. Dowiódł jej jedynie, pozwalając wzrosnąć wbrew interesowi, a z uszczerbkiem niezmiernym wpływu rosyjskiego, potęgę Prus i wszedł pod kołosa ks. Bismarka, która zaćmiła faktami blask frazesów rosyjskiego kanclerza i która na drugi, bodaj czy nie na trzeci plan zepchnęła, wobec której nareszcie nominalną władzę złożyć ostatecznie musiał.

Ks. Gorczakow odegrał najważniejszą rolę w 1863 r., a epoka ta była niejako rozstrzygająca dla jego zawodu publicznego. Noty przesłane przez mocarstwa w sprawie polskiej do żywego dotknęły Rosję dlatego, że w pierwszej chwili przeraziły świat urzędowy. Ks. Gorczakow uspokojony przez ówczesnego posła angielskiego w Petersburgu, co do istotnego ich znaczenia, otrzymałszy od niego zapewnienie poufne, że poza notami nie ma cienia zamiaru działania, zbudował na tem swoją akcyę dyplomatyczną i swoją wrzekomą wielkość.

Odpowiedział na bardzo ogledne noty mocarstw podniosło, wyzywając, zuchwale, bezprzykładnie. Od dawna, a może nigdy żaden gabinet w ten sposób nie przemówił do Europy i nie odparł jej wspólnego kroku. Jakby różczką czarodziejską dotknięta zamierzona akcyę europejska w sprawie polskiej, przysnęła pod piórem ks. Gorczakowa, a popularność jego w Rosji w jednej chwili wzrosła niesłychanie, rzeć można niepięknym. Z całego tego tryumfu niezaprzeczonego ks. Gorczakowa, istotne korzyści odniósł w przyszłości tylko ks. Bismark i Prusy, ale rosyjski kanclerz zamakował odtąd w popularności, upiół się nią i żąda utrzymania się przy niej jedynie powodował się nadal. Ztąd jego dążenie do przemazania traktatu paryskiego, dążenie, uwieńczone pozornym skutkiem, lecz dla dopięcia którego naraził istotne stanowisko i prawdziwe interesa Rosji tak dalece, iż ustępując dziś z widowni, zostawia ją w tym oplakany stanie bezsilności, odo-sobnienia, może zależności, a przecież wewnętrznej na wszystkich iwszytko wściekłości, której parokazyms okupywać musi upokarzaniem się wobec Berlina, a nawet poświęceniem przy końcu zawodu twórcy tej polityki, która tuezyla pychę narodową, a zapoznawała żywotne interesa państwa.

Podupadły na umyśle, niemal zdzieciniał ks. Gorczakow nie chciał jednak do ostatniej chwili rozstać się z popularnością, jak też nie mógł uczynić rozstratu z jej bliźniakiem — frazesem; żądał popularności powodowany, znowu bez względu na niebezpieczeństwa, grożące Rosji, i na śmieszność, jaką na nią ściągał, występował on na kongresie berlińskim nie tylko wyzywając wobec mocarstw, ale wrogo i kłótniwie względem drugiego pełnomocnika rosyjskiego, hr. Szuwałowa, który z męską odwagą dźwigał na swoich barkach niepopularność traktatu berlińskiego, podczas gdy zgryzbiłaty kanclerz stroił się w wieniec z niej uwite i wojował konsekwentnie do końca — przechwałkami!

I teraz, jak nam donoszą, przyklasnął on drżącemu już od starości rękami, mowom jen. Skobeleva, jak gdyby chciał jeszcze dla siebie pozyskać część tych oklasków, którymi ta wielka większość świata rosyjskiego powitała.

Tak zatem chcąc pozostać przez próżność raczej, niż dla wyższych celów popularnym, ks. Gorczakow był do końca przedstawicielem bezsilnej wobec Europy dumy rosyjskiej, i owych frazesów, którymi jedynie może ona dzisiaj wojować. Ztąd też odjęcie mu nawet nominalnej władzy, poczytywanem będzie za oznakę pokojową, bo za cofnięcie się, nawet w wojnie prowadzonej za ich pomocą, i dla tego także uważanem ono będzie za ustepstwo dla kanclerza niemieckiego, którego nerwy znieść nie mogły frazesu o przymierzu rosyjsko-francuskim, którym w tak dziecinny sposób bawił się w ostatnich latach kanclerz rosyjski.

Powierzenie p. Giersowi kierownictwa

ds. jure ministerstwa spraw zewnętrznych, na czele którego stał już de facto, wzmoćni jeszcze znaczenie pokojowe ogłoszonej przez Gońca Urzędowego zmiany; przedewszystkiem dla tego, że nie hr. Ignatiew został ministrem spraw zewnętrznych; następnie dla tego, że p. Giersa zrobiono przedstawicielem polityki pokojowej wobec Europy, i że Europa w to najchętniej uwierzyła. O ile nasze sięgają informacje, p. Giers jest człowiekiem roztrópnym, nie mającym żadnej z byszczych, a przecież tak zgubnych rozsądkiem, oczywiście wie on, że Rosja dziś nie może ani wyzywać ani rozpoczynać wojny przeciw Niemcom i Austrii, i ztąd zapewne pragnie prowadzić politykę pokojową, inaczej bowiem bez wycucia się z rozsądku uczyniłoby nie mógł. „Jest to człowiekiem, geniusz bowiem zgubił by Rosję.“

Ostateczne cele i dążenia Rosyi, w niczem nie zmieniają się i nominacya p. Giersa na miejsce ks. Gorczakowa, nie wpłynie na nie w najmniejszej mierze; nie wpłynie ona także ani na nienawiści, ani na żądze polityki rosyjskiej, ale chwilowo jest ona sta-nowczą oznaką pokojową — jak wiadomo nigdy nie dawaliśmy wiary wojennym przepowiedniom — oraz zależności gabinetu petersburskiego od Berlina, co dla każdego jest widocznem, a co jest następstwem polityki ks. Gorczakowa.

Ks. Bismark bez wystrzału tryumfuje na całej linii, a en bon prince w telegramie do p. Saburowa posła rosyjskiego w Berlinie wyraża zadowolenie z powodzenia wspólnego dzieła, to jest utrzymania pokoju!

Tak zatem podczas gdy gwiazda arcykapłana frazesu zgasa, świetnym byszczy blaskiem gwiazda człowieka czynu; ks. Gorczakow ustępuje przed ks. Bismarkiem i z dwóch kanclerzy pozostaje tylko jeden na widowni, tak jak tylko jeden pozostanie w historii.

Od jednego z naszych prawników, pracujących w zawodzie praktycznym, otrzymujemy następujące pismo:

W dniu 29 kwietnia b. r. zbierze się w Wiedniu kongres rybaków, a na nim interesowani ze wszystkich krajów koronnych i rzeczownicy z całej monarchii, wypowiedzieć mają ostatnie słowo informacyjne nad rządowym projektem ustawy o rybołówstwie. Kongresowi rybakom doręczył bowiem Rząd państwowy nieznane dotychczas sprawozdania wszystkich krajów koronnych, złożone na podstawie obrad krajowych komisji nad tym przedmiotem odbytych. Sprawozdania te w formie tabelarycznej niżone, dają jasny obraz zdań i zapatrywań poszczególnych krajów koronnych i przedstawiają sumaryczne życzenia każdej prowincji z osobna, pod względem kierunku, w jakim ustawa uchwalona być winna.

Jak wiadomo, jeszcze w r. 1874 złożyło c. k. ministerstwo rolnictwa na stole Rady państwa projekt do ustawy o rybołówstwie, którego przepisy ograniczały się jedynie do sprawy ochrony i wykonywania rybołówstwa. Kwestya własności, czyli uprawienia, komu w tych lub owych wodach służyć ma rybołówstwo, nie była omówiona w zaprojektowanej ustawie; — z powodu, iż [wspomniane ministerstwo było zdania, że o tytule własności uprawnień rybołowych rozstrzygać winien właściwy sędzia w każdym pojedynczym wypadku z osobna. Izba depntowanych nie wzięła pod obrady projektu rządowego, domagając się uzupełnienia go przez zamieszczenie przepisów urzędowych i ustalających prawo własności rybołóstwa na wodach bieżących.

Wskutek tego postanowienia, na wezwanie ministerstwa rolnictwa, we wszystkich krajach koronnych zbierały c. k. Starostwa materiały wyjaśniające faktyczny stan uprawnień rybołowych; — a zwolane w r. 1879 ankietę krajową, złożone z delegatów Namiestnictwa, Wydziału krajowego, Sądów wyższych, Towarzystw gospodarskich, na podstawie tych materiałów powiatowych wyposażyły zdanie, komu prawo własności rybołóstwa w zaprojektowanej ustawie przyznane być winno. Zdania te przebiegły całą skalę tonów, zastosować się dających do prawa o rybołówstwie. Kiedy bowiem Solnigrod obstarę przy status quo, Austriya wyższa, Styrya, Karyntya i Bukowina pragną utrzymać w swej mocy dotychczasowe uprawienia, a dzikie rybołóstwo przyznać gminom, Austriya niższa i Morawa postępując wręcz przeciwnie, życzą sobie zindemuizowania wszelkich dotychczasowych uprawnień rybołowych na rzecz kraju, jako prawnej jednostki; — Vorarlberg windykuję rybołóstwa nawet na rzekach spławnych dla gmin politycznych, a Gorycja dla gmin podatkowych.

U nas zgodzono się na przyznanie rybołóstwa w rzekach spławnych krajowi, — w innych wodach bieżących gminie miejscowej, z zastrzeżeniem nienaruszania uprawnień rybołowych w czasach dawniejszych nabytych. Jeden z reprezentantów naszego Wydziału krajowego, opierając się na postanowieniach dawnego prawa polskiego, na wywodach analogicznych z kodeksu cywilnego

austriackiego i na sprawozdaniach 40 naszych Starostw, stwierdzających faktyczne wykonywanie rybołóstwa przez właścicieli gruntów nadbrzeżnych, był zdania, ażeby nie naruszając praw poprzednio sprawiawdliwie nabytych, rybołóstwo w wodach niespławnych uznane zostało mocą ustawy, jako prawo rzeczowe właściciela brzegu i koryta rzeki.

Takie samo zdanie wypowiedział ankietą i Wydział krajowy szlaski; — a ankietą krańską, obawiając się kolizyj z właścicielami brzegów, zażądała unormowania stosunków z nimi, w ustawie wydać się mającej.

Ta sprzeczność i różnorodność zdań ankiet krajowych przekonywa najlepiej, iż stosunki prawne pojedynczych krajów koronnych żadną miarą pod strzechle państwowy brane być nie mogą, i ustawy tego rodzaju, jak ustawa rybołowska, nosząca na sobie niewątpliwie piętno ustawy z dziedziny gospodarstwa krajowego, nie przez Radę państwa dla ogółu monarchii, lecz przez Sejm krajowy, nawet i co do tytułu uprawnień rybołowych, uchwalona być winna.

Pomijając skrajne zdania niektórych krajów koronnych o potrzebie przeprowadzenia indemnizacyi rybołowej na korzyść całego kraju lub utrzymania dotychczasowego stanu rzeczy w położeniu niezmiennem, — ze zdań pośrednich, wysuwających się tylko dwie ewentalności, — a mianowicie:

pryznanie rzeczowego rybołóstwa gminom lub właścicielom gruntów nadbrzeżnych.

Niezapoznając rozumnich powodów i trafnych uwag, jakie powołano na usprawiedliwienie zdania przynajmniej rybołóstwo gminom, nie możemy spuścić z pamięci praktycznych względów, jakie u nas za przyznaniem rybołóstwa raczej właścicielom koryta rzeki i gruntów nadbrzeżnych niż gminom administracyjnym przemawiać się zdają. Okoliczność, że więcej krajów koronnych skłania się za przekazaniem rzeczowego rybołóstwa gminom politycznym lub podatkowym, nie przemawia jeszcze tem samem na niekorzyść naszych nadbrzeżnych uprawnień rybołowych. Zachodzi bowiem pomiędzy tymi krajami koronnymi a królestwem Galicyi ta stanowcza różnica, iż w krajach tych wody bieżące są zarybione, a uprawienia rybołowe, po największej części od dawna ustalone i strzeżone.

U nas, ponieważ niema jeszcze ryb w naszych wodach, więc też niema i uprawnień rybołowych z czasów dawniejszych, a właściciele brzegów, nie mieli dotychczas powodów i przyczyn do reklamowania na swoją korzyść uprawienia do wyłazek łowienia ryb pod swoim brzegiem. Spory o naruszenie posiadania uprawnień rybołowych, w innych krajach koronnych przez właścicieli gruntów nadbrzeżnych tak często wszczynane i w dziennikach prawniczych opisywane, u nas należą do osobliwości; bo w braku większych i szlachetniejszych ryb, właściciele brzegów nie zbierała ochota do procesów i komisji prowizoryalnych dla tego tylko, że mu ktoś trzeci z pod brzegu wyłaził żaby lub raki.

Jeżeli zatem Rada państwa uchwali ustawę o własności uprawnień rybołowych według zdania naszej ankiety krajowej i nienaruszając praw poprzednio nabytych, a na prawno-prywatnym tytule nabycia opartych, rybołóstwo rzeczowe przyzna gminom, przy praktycznym wykonaniu i wprowadzeniu w życie podobnej ustawy, rzecz przedstawia się mniej więcej jak następuje:

Przedewszystkiem założone być muszą, jak w § 4 ust. rybołow. zaprojektowane zostało, urzędowe spisysobno uprawnień do rybołóstwa, przy wyszczególnieniu nazwy wody i wskazaniu jej granic. W Austrii, Styrii, Karyntyi itd. zgłoszą się niewątpliwie odrazu, w znacznej liczbie dawni właściciele i posiadacze uprawnień rybołowych i przedłożą akt dziedzictwa, kontrakty kupna, zamiany, darowizny praw rybołowych lub odwołają się do faktycznego wyłączonego posiadania, których przeciw napaściom i naruszeniom ze strony osób trzecich, na drodze sądowej lub administracyjnej troskliwe i skutecznie bronili. Gminy polityczne lub podatkowe obejmą resztę praw niezgłoszonych lub należycie niewykazanych; a praw tych zapewne będzie niewiele i ofiarność ustawy zbyt mała.

W Królestwie Galicyi z W. Ks. Krakowskiem, któż potrafi zgłosić i wykazać uprawnienia rybołowe?

Kilka przywilei naszych dawnych królów odnosi się do innych wypadków, albowiem do rybołóstwa na rzekach spławnych; kilka orzeczeń władz politycznych na rzecz dawnych dominów i tylży wyroków sądowych na rzecz właścicieli gruntów nadbrzeżnych, stanowić będą jedyną tytuły prawo-prywatne do wykazania uprawnień rybołowych i do obrony przeciw roszczeniom obdarowanych gmin.

Nasze dwory nie będą mogły odwoływać się z dobrym skutkiem do służących im niegdy praw dominikalnych, — gdyż prawa rybołóstwa nie zaliczono do praw zwierzchnich pana nad poddanyimi, nie zapisano nigdzie do ksiąg tabularnych i nieobjęto ustawami indemnizacyjnymi; — a w krajach koronnych jak Morawa i Szląsk, z których przeszczezono do nas obowiązki poddańcze i prawa dominikalne, według orzeczeń ankiet i zdania Sadu apellacyjnego w Bernie, rybołóstwo w żadnym wypadku, za prawo dominikalne uważać być nie powinno.

Dwory i właściciele, w charakterze właścicieli gruntów nadbrzeżnych u nas występujący, niewiele zatem zyskają wpisów rybołowych na swoją rzecz i imię, gdyż z dawniejszych doświadczeń, jakie przy urządzaniu służebnictw leśnych i polowych zebrane zostały, wyciągnąć można naukę, iż znajduje się zawsze i w każdym wypadku jakiś wiarygodny świadek, który zezna zgodnie z prawdą, że on lub inny jakiś członek gminy, w czasokresie ostatnich lat 30 łowił bezkarnie, lub usiłował wyłazić ryby pod brzegiem dworskim lub sąsiedzkim.

W ten sposób gminy, zagarną u nas pod siebie uprawnienia rybołowe, pozostawiając właścicielom koryta rzeki, lub gruntów nadbrzeżnych, narażonych na wylewy i wydatki z powodu obrony i umocnienia brzegów, w miejsce dotychczasowych uprawnień rybołowo-nadbrzeżnych, sprawdzonych przez 40 starostw, niezniżony podatek gruntowy i możność wnoszenia dziś tak ulubionych sprze-ciwów, lub dochodzenia praw nadbrzeżnych na drodze procesu.

Tych nowych procesów i tych bratobójczych sprzeciwów obawiamy się więcej, niż strat ekonomicznych w gospodarstwie rybnym, lub ubytku zysków w kasach gminnych spodziewanych. Wprawdzie ankietą lwowska postawiła wniosek dodatkowy, ażeby rybołóstwo w obrębie granic obszaru dworskiego, przyznane było nie gminie, lecz właścicielowi posiadłości wyłączonej ze zwiazku gminnego; wniosek ten niema jednakże warunków powodzenia w powszechnej ustawie państwowej; — albowiem z wyjątkiem Bukowiny, w żadnej z innych prowincyj anstr. nie znajdują się obszary dworskie, wyłączone ze zwiazku gminnego; i dla tego trudno pogodzić się z myślą, ażeby w ustawie dla całego państwa wydać się mającej, podobne wyjątkowe zastrzeżenie, na rzecz większych posiadłości uczynione zostało. Zresztą zastrzeżenie w tej formie uczynione, grzeszy przeciwko wymaganom konsekwencji. Jeżeli bowiem odbiera się rybołóstwo rzeczne, dla wyższych względów gospodarskich, wszystkim właścicielom koryta rzeki, dla czegoż ma się czynić wyjątek dla osób pojedynczych, które ze zbiegiem okoliczności, mogą mieć w wielu wypadkach dużo mniejsze obszary wody pod swoją władzą, niż pojedynczy właściciele.

Przytem pamiętać należy, że już pewna liczba obszarów dworskich, z własnego popędu i z ujmą materyalnych korzyści, połączyła się z gminą wiejską i stanowi z nią jeden zwiazek gminny. Jeżeli zatem popieramy z jednej strony dążenie do połączenia się dworów z gminami, nie możemy być przeciż z drugiej strony karcieć za podobne szlachetne postępi, lub utrudniać na przyszłość połączenie, pociągające za sobą utratę prawa rybołóstwa na obszarze dworskim.

Przynajmniej w ustawie, rybołóstwo rzeczne właścicielom gruntów wzdłuż ich brzegów i do połowy koryta wody, w kilku słowach i jednym paragrafem zabiją się odrazu i na wieczne czasy wszelkie możliwe zgłoszenia, wątpliwości, sprzeciwy i procesa.

Kwestya uprawnień dominikalnych i obszarów dworskich zostanie achyloną, sprawa założenia ksiąg i wydania kart rybołowych uproszczoną i bez spory załatwioną, a własność prywatna dworska czy właściciela, wśród wzajemnej zgody, najskuteczniejszą opieką prawa osłoniętą.

Twierdzenie, jakoby wywłaszczenie właścicieli gruntów nadbrzeżnych z uprawnień rybołowych usprawiedliwione było koniecznością racjonalnego wykonywania prawa rybołóstwa i pomyślnego rozwoju chodowli ryb, według naszego zdania, nie powinno być brane na szalę orzeczenia. Jeżeli wykonywanie prawa polowania zostało poddane pod pewne reguły, wykluczające dowolny sposób wykonywania prawa własności nad ptactwem i zwierzyzną na własnym gruncie, to przepisy o polowaniu mogą być analogicznie zastosowane i do rybołóstwa, przez co jednakże nie potrzebują być wzruszane ani podstawy własności, ani też właściciele koryta rzeki i gruntów nadbrzeżnych, z ich odwiecznych uprawnień wywłaszczani.

Rzeki i strumienie są u nas zwykłe granicami gmin lub obszarów dworskich i dlatego rybołowe rewiry tworzone być muszą z uprawnień kilku gmin i dworów; — a zatem w ten sam sposób, jakby składały były, gdyby uprawnienia rybołowe przy właścicielach brzegu pozostały. Czy zaś rewiry rybołowe tworzone będą z połówek strumieni, należących do gmin i dworów, czy też z uprawnień właścicieli brzegów, jest czynnością czysto rachunkową i dla sprawy rybołóstwa obojętną.

Przemawiając jeszcze raz, w przeddzień ostatecznych obrad kongresu rybakiego, na korzyść właścicieli gruntów nadbrzeżnych, pomijamy wszystkie prawo-historyczne i jurydyczne wywody, a zwracamy uwagę tylko na względy praktyczne, które po smutnych doświadczeniach, jakie zbieramy dzisiaj przy pietnowaniu bydła, przy dochodzeniach kryminalnych o paszportu bydlęce, przy zakładaniu ksiąg gruntowych dla drobnych parcel gruntowych i t. p., brane być winny zawsze pod rozważę, chociaż nie pochodzą od męzów głośnego stanowiska lub wielkiej nanki.

KOESPONDENCYA „CZASU.“

Wiedeń 11 kwietnia.

(A) Na wewnątrz i na zewnątrz szczerście służy Austrii. Wiadomość o nominacyi p. Giersa ministrem spraw zagranicznych w Rosyi przyszła w samą porę dla — Austrii. Była to prawdziwa niespodzianka i to przyjemna, piękne jako wielkocenne jako podarunek dla — Austrii. Nie sądzicie bynajmniej, że zbyt wielką tu przywiązuja wagę do tej nominacyi. Oddaje ona wszelako właśnie w chwili bieżącej monarchii wielką usługę. Świat finansowy w różnym jest humorze a na gładzie wiedeńskiej panuje hausse. Co to ma znaczyć w 48 godzin przed terminem oferty na nową emisję renty celem pokrycia niedoboru, zbyteczna powiedzieć. Renta ciągle idzie w górę, a temsamem skarb państwowy dobre otrzyma warunki. Obawiano się, że nagła zima z świeżym śniegiem wywoła obawę o niebezpieczeństwo dla urodzajów i że to wpłynie na kurs renty; — w tem nadeszła depeza z Petersburga o nominacyi Giersa, i jakby

Różnica czarodziejską pobudziła giełdę — mimo świat — do korzystnych obrotów. Niema nikogo w Wiedniu, co by nie prawil o szczęśliwym gabinetu i ministra skarbu, i to tak dalece, że N. fr. Presse — niechęć naraża się na posmiewisko — także w ostatnim tygodniu finansowym pominęła zwykłe swe wycieczki przeciw p. Dunajewskiemu. Pomijając atoli przypadkową usługę, jaką doniesienie petersburskie oddaje finansom austriackim, nikt nie przecenia znaczenia nominacji p. Giersa. Jest ona nieczem innem, tylko wiernym wyrazem obecnej sytuacji chiwnej i dwulicowej w Rosyi. P. Giers uchodzi powszechnie za reprezentanta pokojowej polityki rosyjskiej i jest przedewszystkiem wiernym sługą Cza, czego nie można powiedzieć o wszystkich dygnitarzach w Petersburgu. Ważną jest rzeczą, że generał Ignatiew nie dostał tej posady, lubo nikt się nie ludzi, że ostatni i nadal krzyżować będzie drogi ministra spraw zagranicznych i najlepsze życzenia i chęci Cza.

Od osobistości, dokladnie obeznanę z wewnętrzną sytuacją rosyjską, słyszymy następujące zdanie o nominacji p. Giersa: „W każdym razie znaczący dla nominacji, co pewność, że nie zamosi się ani chwilowo ani w najbliższym czasie na wojnę, że wojny nie będzie, dopóki p. Giers zatrzyma tę funkcję ministra spraw zagranicznych, a zatrzyma ją dopóki wystarczy wpływ cza, albo dopóki nie wejdzie w rachubę Ignatiewa, by go usunąć. P. Giers jest do pewnego stopnia umiarkowany z przykrego położenia, jest on wybitnym, znakomitym urzędnikiem, ale nie jest wybitną europejską osobistością, ani też naczelnikiem jakiegoś stronnictwa, a obowiązki nie należy, że już sama duma rosyjska nie ścierpi i nie dopuści, aby p. Giers długo piastował pierwszy urząd w Rosyi po takich nazwiskach, jak Nesselrode i Gorchakow.“

Rozmaite zebrania ludowe, odbywające się co chwile w Wiedniu, a poświęcone to kwestii robotniczej, lub przemysłowej, to kwestii antysemitkiej, świadcza, że wręcz jak w kotie, że sprawa socjalna powoli zaczyna i tutaj wychylać czoło. Ciekawe jest zjawisko, że robotnicy wiedeńscy bez różnicy narodowości ciagle protestują przeciw nieskaskom między rozmaitemi narodowościami, oraz przeciw ruchowi antysemitki. Ostatni wywołal sprzeczek między dziennikami opozycyjnymi a rządowymi. Ruch antysemitki, wzniecony przez p. Schönherera, jest prawdziwie wstrętny piśmion wiedeńskim, przykro im atoli z drugiej strony, że rząd obecnie zbiera owoce niezręczności radykalnych apostołów narodowo-niemieckich. Hr. Taaffe zapowiedział energiczne środki przeciw wszelkim agitacjom antysemitki; podobna się to dziennikom, ale gniewają się zarazem, że tak niepotrzebnie upleciono gabinetowi wieniec jako obrońcy żydów. Przeciwnie szczęście nieprzejrzała walczy trudno; błędy lub czyni ministrów podlegają opozycji lub kontroli, szczęście wszelako jest nie do obliczenia. Nie dziwiłoby nas, gdyby w Czechach mimo wszystkich zapowiedzi złowieszczych, wreszcie stanął kompromis w Kurji większych posiadłości.

Namiestnik mianował praktykantów budownictwa: Tomasza Adwentowskiego w Stryju, Władysława Biberstein Białkowskiego w Kolomyi, Antoniego Wysockiego w Stanisławowie, Piotra Pindelskiego w Tarnowie, Józefa Adamskiego w Krakowie, Władysława Adamczyka w Rzeszowie, Adama Ryskiego we Lwowie adjunktami budownictwa; praktykant budownictwa Romana Ingardena prowizorycznym adjunktem budownictwa, i przenosił inżynierów Alberta Nunberga z Tarnobrzega do Tarnowa, Hipłita Zbyziewskiego z Tarnowa do Tarnobrzega, Władysława Switkowskiego z Tarnopola do Krakowa, Karola Bäckera z Przemyśla do Zaleszczyk, następnie adjunktów budownictwa: Kazimierza Wasilewskiego z Brzeżan do Rzeszowa, Tomasza Adwentowskiego ze Stryja do Tarnopola i Władysława Adamczyka z Rzeszowa do Białej, w końcu praktykanta budownictwa Józefa Wysockiego z Tarnobrzega do Brzeżan.

Prezes sądu wyższego w Krakowie mianował kancelistami w sądzie obwodowym w Wadowicach: Jana Wasylewskiego i Ignacego Leona Ziobrowskiego, kancelistów w sądzie powiatowym w Wadowicach; Franciszka Wantucha, kancelistę w sądzie powiatowym w Krynicy, Filipa Sidoraka kancelistę w sądzie powiatowym w Żywcu, Edwarda Bernharta sierżanta rachunkowego 13go pułku piechoty i Tadeusza Golachowskiego, wachmistra rachunkowego w 2 pułku ułanów; nadto mianował Józefa Ulricha, sierżanta rachunkowego w 7 pułku piechoty, kancelistą w sądzie obwodowym w Tarnowie, a Lubina Dobrzańskiego, wachmistra rachunkowego w 7 pułku ułanów, kancelistą w sądzie krajowym w Krakowie.

Sprawy zagraniczne.

Rosya.

Udział Petersburga w uroczystości koronacyjnej. W Petersburgu niedawno odbyło się posiedzenie komisji, mającej obradować nad tym przedmiotem. Rezultaty posiedzenia, jak je podaje *Nowoje Wremia*, polegają na tem, że deputacja petersburska do Moskwy składać się będzie tylko z trzech osób, dwóch członków zarządu miejskiego i petersburskiego gołowy, następnie, że deputacja wręczy adres, w którym winno być omówieniem to, co zarząd miasta postanowił uczynić ku uczczeniu uroczystości; adres ma być włożony do skrzynki; co do rysunku mającego się na niej umieścić, komisja porozumie się z malarzami. Sposób uczczenia uroczystości jest dotąd przedmiotem dyskusji; było kilka wniosków, oczywiście wszelkie myślą wspólną urządzenia czegoś, mającego znaczenie i doniosłość użyteczności publicznej. Jedni proponowali wynaczenie stałego funduszu na doprowadzenie liczby szkół miejskich do takiej ilości, żeby korzystanie z nich mogło się stać obowiązkiem, gdyby zaś urząd miasta nie rozporządzał na razie funduszami odpowiedniami, to należy liczbę szkół powiększać stopniowo, dając wszelako do możliwego szybkiego rozszerzenia tej myśli. Gołowa odczytał list jakiegoś pana z „propozycją wydania za maż 30 panien, wyposażonych z funduszu miejskich, inni znów występował z projektem umorzenia zaległości, ciążących na rzemieślnikach i mieszczanach, oraz urzadzenia ochronkę dzieciennych itd.

Nareszcie p. Korf odnowił myśl kielkującą od dawna, mianowicie wznieście gmachu na przedstawienia ludowe, koncerty, oraz sale z obrazami niknąciami i t. p. W ogóle posiedzenie nie doszło jeszcze do żadnej decyzji stanowiącej pod tym względem; zaopiniowało tylko, że w sam dzień koronacji urządzano będzie zabawa na tak zwanej łacie Carychskiej oświetlonej światłem elektrycznym, oraz aby iluminować miasto; następnie przy powrocie Monarchy powtórzyć powyższą zabawę i iluminację i urządzić bramę tryumfalną na przeciw gmachu zarządu miejskiego.

W szkołach junkrów w Rosyi i innych szkołach wojskowych, ma być zaprowadzona kontrola osób odwiedzających wychowawców, które bez żadnego wyjątku zapisywać się będą do założonej na ten cel księgi. Środek ów przedsięwzięty dla przeszkodzenia jakiegokolwiek styczności z nihilistami.

O egzekucyi spełnionej na Suchanowie donoszą dzienniki, że wielki okazał spokój aż do samej śmierci. Poważnie wysłuchał przemowy popa i z pokorą ucałował krzyż. Gdy mu oczy zawiązano, prosił cichym głosem, aby mu podnieśli nieco wyżej zasłonę ocz. Zarzucono mu potem śmiertelną koszulę i przywiązano do czarnego pala. Na dany chustką znak przez podoficera padło 12 strzałów i Suchanow padł bez duszy. Plac egzekucyi otoczony był kordonem wojska. Według prywatnej wiadomości matka Suchanowa miała być obecna przy egzekucyi. Generał Krusenstern dowodził wojskiem, wykomenderowanemu do egzekucyi. Suchanowa przeprowadzono wzdłuż całego frontu ustawionego wojska, po czym porucznik marynarki Siergiejew odczytał wyrok. W czasie czytania ustępu wyroku, w którym była mowa o zamianie kary śmierci przez powieszenie na rozstrzelanie, miał Suchanow zblednąć i zachwiać się.

Posłowie o przymusowej naturalizacji Niemców w Rosyi *Journal de St. Petersburg* zaprzecza w następujących słowach: „W miarę jak prasa rosyjska, doskonalszając się, zaczyna nasładować wielkie zagraniczne wzory, uważa też za swój święty obowiązek uprawiać o ile możności sferę kacek dziennikarskich. Tak ostatnimi czasy wielu z naszych współbraci pióra w sposób sensacyjny przypisało rządowi rosyjskiemu zamiar zmuszenia wszystkich cudzoziemców, zwłaszcza zaś Niemców, przemieszczających w Rosyi wyżej lat pięciu, do przyjęcia rosyjskiego poddaństwa. Wiadomość ta sama przez się jest do takiego stopnia bezsensowna, że, ścisłe biorąc, nie wymaga nawet zaprzeczenia. Lecz nie mniej wszelkie są ludzie, którzy ją przyjęli na seryo. Ponieważ zaś łatwościom w obecnych czasach jest choroba dziwnie grasująca, zwłaszcza gdy się tyczy wszelkich głupstw, rozszerzanych na rachunek Rosyi, poczynamy się zatem do obowiązku i jesteśmy upoważnieni oświadczyć, że żadnych projektów podobnego rodzaju rząd rosyjski nie żywi. Powodem zaś do orzeczonych pogłosek był fakt następujący: kilkanaście tysięcy cudzoziemców-rolników przybyłych do Rosyi lat temu kilka na wezwanie właścicieli większych posiadłości i zamieszkałych na ich gruntach, zwróciło się do rządu z interpelacją, czy mogą po upływie terminu kontraktów dzierżawczych z właścicielami, nabyć dzierżawioną ziemię na własność? Odpowiedziano im, że prawo nabycia ziemi przysługuje tylko poddanym rosyjskim, i że zatem cudzoziemcy nie mogą korzystać z przywilejów, skoro przytem nie ponoszą ciężarów, jakie ponoszą ludzie wszyscy ich stanu. Na tej odpowiedzi jedynie zbudowano pogłoskę przymusowej naturalizacji Niemców.

W roku bieżącym, jak komunikuje *Nowoje Wremia*, mienica petersburska ma odbić półmiperiałów na sumę od 33 do 34 milionów rubli.

Z Charkowa donoszą do *Głosu*, że kurator okręgu naukowego Charkowskiego opierając na § 26 ustawy uniwersyteckiej z r. 1863 wydał z uniwersytetu 7 studentów za udział w znanej sprawie, która spowodowała chwilowe zamknięcie uniwersytetu, 29 zaś studentów otrzymało ostrzeżenie.

Po procesie urzędnika intendentury Maksejewa sąd wojenny Petersburski rozstrzygać będzie sprawę niemniej ważną, w której główne role odegrają także urzędnicy intendentury i dostawcy. Liczba posądzonych sięga 250 osób.

Jedyna reforma, jaka od wstąpienia na tron Aleksandra III ściśle przeprowadzona była, jest nowe umundurowanie wojska i urzędników dworskich oraz cywilnych. Wojska gwardyi nie otrzymały dotąd jeszcze mundurów krojem rosyjskim. Jak się atoli dowiadują dzienniki, wkrótce wydany zostanie rozkaz, mocą którego także i oddziały gwardyi, z wyjątkiem kirysyerów, ułanów i huzarów, przywdzieją uniformy rosyjskie. Podobno uniformy te mają być gotowe na paradę majowa, a co najpóźniej na uroczystości koronacji. *Nowoje Wremia* zaś donosi, że i wszyscy urzędnicy cywilni otrzymają na przyszłość uniformy krojem starorosijskim. Zarazem tytuły urzędów dworskich, używane obecnie, mają być zastąpione czysto rosyjskimi, dawniej używanymi nazwami.

Reorganizacja. Dzienniki petersburskie donoszą, iż zamierzono reorganizację prowincyi nadbałtyckich w duchu uwzględnienia interesów miejscowej ludności estońskiej i łotyskiej. Naturalnie robi się to dla zmniejszenia wpływu żywiołów niemieckich. Przy tej sposobności nadmieniamy, iż dla przeciwdziałania żywiołowi szwedzkiemu w Finlandyi, na wydziale historyczno-filologicznym uniwersytetu petersburskiego zamierzono wprowadzić wykład języka fińskiego.

Dotychczasowy system pasportowy ma uleść zmianie; na dzisiaj tyle tylko powiedzić możemy; czas nawet kiedy to może nastąpić, dotąd nie daje się przewidzieć, widzimy tylko z *Ruskiego Kurjera*, że czyniąc zażość niejednokrotnie powtarzanym już wnioskom o konieczności tej zmiany, ministeryum spraw wewnętrznych zamierza całą tę sprawę powierzyć specjalnej komisji. Po wypracowaniu dopiero odpowiedniego projektu nastąpi decyzja co do jego praktyczności, lub odwrotnie.

Proces. W kijowskim wojennym sądzie okręgowym przypada w dniu 20 kwietnia sprawa podpułkownika Nikityna, oskarżonego o trzydziści jeden przestępstw. Akta tej sprawy zawierają się

w czterech grubych tomach; akt oskarżenia stanowi 64 arkusze, dowody materyalne dały zaledwie się pomieścić na dwóch podwładach, świadków wezwano 154. Oto główne przestępstwa, o jakie oskarżony jest Nikityn: W roku 1876, kiedy został uformowany 48 zapasowy batalion piechoty, dowódzącego tego batalionu został mianowany p. Nikityn i bezwzględnie zaczął brać po 100 lub 200 rubli od żołnierzy za długoterminowe urlopy a nawet za zupełne uwolnienie od służby; pozostających zaś żołnierzy używał to do koszenia siana, to do innych robót i przy tej sposobności przyswajal sobie część ich zarobku. Z magazynu batalionu brał p. Nikityn po pięć, po sześć sztuk lub kawalków sukna lub płótna i te małżonka jego rozprzedawała, jeżdżąc do Bałty, do Oliopola, do Poszczanki itp.

Sprawa ta potrwa z dziesięć dni a może i więcej.

Dzienniki rosyjskie podają z Serbskiego czasopisma „*Serbska Kraljevina*“ wiadomości, czerpane z najpewniejszego jakoby źródła, że terazniejszy rząd Serbski zostaje w zupełnej zależności od Austrii. „Serbia, powiada *Kraljevina*, zapomina o innych obowiązkach międzynarodowych, depce nogami godność państwa niazawisłego i sympatyje należne pokrewnym z sobą narodów. Dogadzając Austrii, rząd Serbski wzbrania nawet dawania w Serbi koncertów na korzyść sierót i wdów powstańczych w Bośni Hercegowinie, wysłał Czarnogrodów mieszkających w Belgradzie po za swoje granice i wzbrania wstępu do Serbii Czarnogrodowi i Bośniakom, podejrzany o należenie do powstania i pozbawia ich sposobu powrotu do ojczyzny.“ W kołach dyplomatycznych, powiada rzeczony dziennik, krąży pogłoski o konwencyi wojskowej, zawartej między Austro-Węgrami o Serbię. W moc tej konwencyi, Austria ma odstąpić na rzecz Serbii część Bośni (po nad rzeką Driną), za co będzie miała prawo utrzymywania swych załóg w twierdzach Belgradu i Niszy, a Cesarz Austriacki będzie naczelnym dowódcą nad armią Serbską i będzie mianował w niej wszystkich generałów.

Kronika miejscowa i zagraniczna.

Kraków 12 kwietnia.

W skutku zaszłych zmian w armii, dowodzący się, że hr. Degenfeld został mianowany komenderującym w Temeswarze. Opusci on zatem niebawem wraz z rodziną Kraków, gdzie przez kilka lat dom jego był jednym z najmlszych punktów zborczych tutejszego życia towarzyskiego. Hr. Degenfeld i rodzina jego, która była pełną wdzięku osobą salonów tutejszych, zostawia w naszym mieście najmlsze wspomnienia, a myśl bliskiego roztania się budzi w liczących kołach lat serdecznie. Hrabina Degenfeld i jej córki niekiedy zespóły się z tutejszym społeczeństwem związkami towarzyskimi, ale także dobrmi uczynkami i przyzwyczajeniami się widzieli że zawsze i wszędzie, gdzie szło o niesienie pomocy biednym, spełnienie dobrego uczynku lub poparcie rzeczy szlachetnych i pięknych.

Na pomnik Mickiewicza redakcyja *Gazety Polskiej* w Warszawie za pośrednictwem p. Edwarda Leo nadesłała na ręce prezydenta miasta Dra Weigla 2600 rubli w listach zastawnych (Nr 112,820, 112,821, 091,930 i 104,385) Tow. kred. miasta Warszawy z kuponem 5%, bieżącym. Składką tą zajmował się bardzo gorliwie obywatel p. Leon M.

Słub p. Kazimierza Romanińskiego z Podolia, syna Jana i Julii z Stegłińskich, właścicieli dóbr, z panną Zofią Kossakówną, córką Juliusza i Zofii z Gałęzińskich, odbył się dziś o g. 4ej popołudniu w kościele archiepiskopalnym na N. Maryi. Do ślubu prowadził pannę młodą jej bracia bliźniacy Wojciech, artysta, i Tadeusz, porucznik ułanów; od ślubu ojcowie. Związek małżeński błogosławił X. Polkowski, asystował X. Opządke, proboszcz Zwierzynieckiej parafii, w której mieszkają rodzice panny młodej.

Balbina z Niewiadomskich Kobylańska, żona po urzędniku gubernialnym, zakończyła przedwzoroż życie, przeżywszy lat 71.

Czytamy w *Gaz. Lwowskiej*: Na świętowanie u Państwa Namiestnikowskiego reprezentowane były pozawczoraj bardzo licznie wszystkie stany i zawody obywatelskie naszej stolicy, od najwyższych dostojników duchownych, rządowych i wojskowych do mieszczanstwa. Od godziny 12 do 3 po południu wielka sala pałacu Namiestnikowskiego pełna była gości, którzy zmieniali się ciagle, nadając coraz nową fazy ogólnemu salonowi. Starodawnym, tradycyjnym obyczajom uginają się olbrzymie stoly pod sutą zastawą świątecznych ciast i półmisek, a dostojni Gospodarstwo wraz z obu synami z niestrudzoną uprzejmością podejmowali gości. Tegodnia odbyły się świąteczne przyjęcia u księżad Metropolitę Sembratowicz, u X. biskupa Morawskiego, u księżnej Leonowej Sapieżyńny i w wielu innych znakomitych domach naszego miasta.

Otrzymałmy następujące pismo: Wydział centralny Towarzystwa wzajemnej pomocy oficyalistów prywatnych podaje do wiadomości, iż W. Namiestnictwo zatwierdziło, uchwalone przez Radę nadzorczą d. 27 Intego r. b. dodatki do statutu, w skutek czego członkowie rzeczywisti obowiązani są ryczałtowo zgóry rocznie na utworzenie funduszu pogrzebowego placić 60 centów, zaś nowo przystępujący do Towarzystwa, obowiązani są swój wiek odpowiednio metryką chrztu.

We Lwowie 8 kwietnia 1882.

Wiceprezes Dr K. Mikuliński. Sekretarz R. Makarewicz. Jubileusz 50-letniej rocznicy ślubów zakonnych wielbnej Matki Teofili Mikulowskiej, przełożonej Siostr Miłosierdzia św. Kazimierza w Paryżu, odbył się, jakeśmy niedawno donieśli, w dniu 2 lutego. Z powodu wspomnianej uroczystości napisał p. Seweryna Duchńska następujący wiersz, który nam właśnie udzielono.

Sto lat na kęsy kraj nasz rozbiły.
Potęga woli zdumiewa świat!
Twardy miecz wrógom o sere granity,
Próżno uderza sto długich lat!
Tam, gdzie szumiały pszeniczne lany,
Poróż niewoli zatruty chwast;
Wstrząsając ziemią wściekłe orkany,
Tłumy z ojczyściem spędzają gniazd.
Długo rozbitki stopą skrwawioną
Depeczą niewoli kolezisty głóg.
Aż swych Aniołów błielne grona
Z błogosławieństwem zesłał im Bóg!
Tulące głowy kornie się chylą,
Na słodki szelost Anielskich piór.

„Cześć Tobie Siostr! cześć Teofilo!“
Tysiące głosów powtarza w chórze.

I Ciebie Siostrze przemoc obrzydła
Z nad-teterowskich wygnana pół;
A Ty z miłością rozczasz skrzydła,
Balsamem bratni łagodzisz ból.

Do koła Ciebie garną się roje
Cichych Aniołów, i z Tobą wraz
Tulą sierotki pod pióra swoje,
Duszę od ziemskich strzegą im skaz.

I coraz jaśniej promień się żarzy,
W ognisku Wazym: Boży to cud;
I oto setki polskich łazarzy
Ciągą z otuchą do Waszych wrót.

O Teofilo święta Dziewico!
Aby Cię uciecił starożył mi sił?
Cud miłosierdzia wszak tajemnicą,
Świat go tumanem przed nami skrył?

Stopy nam wrosły w ziemię jałową!
Sercu burzliwy pochłonął wir;
Przed Świętym czynem umilknie słowo,
Nie zadrgną struny spiewających lir.

Ty co pędzona potęgą wiary,
Żar czerpiesz z zdroju niebieskich łask.
Coś okupila krzyżem ofiary
Czoła Twojego promienny blask!

Ty co pół wieku stapasz po ziemi,
A duchem żyjesz u Pańskich nóg;
Co lat pięćdziesiąt modły cichymi
Za grzesznych braci wypłacasz dług,

Ty co świętym czyni i łzami,
Szalę przeważasz braterskich win,
Ach! Aniołowie zdołają sami,
Opiewać godnie Twe lzy — Twój czyn!

A my wygnaney w ducha pokorze
Z wiarą do pańskich kołaczmy bram,
Wolajmy tylko — dzięki Ci Boże,
Tyś cud miłości dał poznać nam!

Dom gry w Monaco. Książę Monaco, przebywający obecnie w przejeździe w Paryżu, miał z prezydentem Gróvy i prezesem ministrów p. Freycinet konferencyę, której przedmiotem był niewątpliwie dom gry w Monaco. *Köln. Ztg* donosi, że niema już mowy o zniesieniu domu gry. Rząd francuski zaniechał czynić kroki w tej mierze, odkąd poseł księcia margr. Maussabré dał do zrozumienia, że monarcha jego, w razie gdyby go molestowano, gotów jest sprzedać swoje księstwo Ameryce północnej, która pragnie posiadać port na morzu Śródziemnem, albo Rosyi, lub nawet Niemcom. Tymczasem kilku mieszkańców Marsylii podpisało nową petycję przeciw kasynu w Monaco, która przez jednego z deputowanych przedłożoną ma być Izbie na najbliższej sesji.

Nieudana wyprawa. *Figaro* donosi bliższe szczegóły o nieszcześliwym zakoleźnieniu francusko-etiopskiej wyprawy pod dowództwem p. Arnoux w Obok. Obok jest zatoką Czerwonego morza, którą Francya przed laty 20 objęła w posiadanie. Leży ona w pewnej odległości na północy od zatoki Assab, w której Włosi starają się usadowić. P. Arnoux jest kupcem z Nicei, którego przypadek zaprowadził do Abisynii i zbliżył z Menelikiem, królem kraju Schoah. Wróciwszy do Francji szukał kapitałów, którzyby dobre jego stosunki z tym krajem wykorzystać chcieli, i wyjechał w czerwcu 1881 r. do Oboku z 10 Francuzami, akcyonaryuszami założonego przezeń francusko-etiopskiego towarzystwa. Mała ta wyprawa dotarła szczęśliwie do Aden, a następnie do odległego ztamtąd o kilka mil morskich Oboku. Tu rozwinął nagle p. Arnoux, znany dotąd jako bardzo łagodny człowiek, całkiem inny charakter, tak, że sobie też zmiany towarzysze jego inaczej wytłomaczyć nie mógł, jak zboczeniem umysłowym, spowodowanym wpływami klimatu. Zamiast żyć z nimi wspólnie, urządził się osobno, do starzał im wina, którego potrzebowali, nie darmo; jak było umówione, lecz za drogie pieniądze i odmawiał im pierwszych potrzeb. Dalej wzbraniał się wytrwale od podróży do kraju Szoah, pozostając na samotnym wybrzeżu Oboku. Krajowcy należący do plemienia Danakilo, spostrzegli, że się obcy u nich osiedlił, poczęli ich okradać. Pewnej nocy zabili Francuzi w własnej obronie dowódcę i zranili dwóch krajowców; krok ten był rozpoczęciem wojny, która mogła być tylko zażegnana okupem 2000 fr. Pozbawieni wszelkich środków do życia i zwiąpiwszy w p. Arnoux, wrócili wszyscy jego towarzysze do Aden, z wyjątkiem jednego p. Lafont, który pozostał przy p. Arnoux. Tymczasem przybył reprezentant innego towarzystwa francuskiego p. Soleillet okrętem do Oboku, i u niego p. Lafont przynajmniej dziennie znajdował pożywienie. Pomimo zawartego pokoju otrzymał p. Arnoux pewne dane wiadomości, że się krajowcy zmówili zabić wszystkich obcych przybywców, zanotował to w swoim dzienniku, niezawodnie jednak o tem swoich towarzyszy. W d. 3 marca słyzy p. Lafont nagle wolania o pomoc i widzi w pewnej odległości Europejczyka padającego pod razami napastników. Chodząc broni, spieszy na wołanie, lecz inni krajowcy zastępują mu drogę i grożą lancami. Szczęściem wdrapał się na strumie wybrzeże, biegnąc do francusko-etiopskiej faktoryi, przełaził przez mur i chwyta za broń. Tymczasem nadbiegło dwóch ludzi uzbrojonych z okrętu Soleilleta. Na ich widok krajowcy niekaję. Wtedy można się było dopiero zbliżyć do ofiary: był to p. Arnoux. Z twarzą zwróconą ku faktoryi, jak gdyby wolał jeszcze o pomoc, leżał on bez duszy na ziemi. Ciało jego miało 9 ran. P. Arnoux wziął córkę swoją do wyprawy. Trzej Francuzi pogrzebali zwłoki i zabrali z sobą nieszcześliwą dziewczynę do Aden, z kąd ma wrócić do ojczyzny.

Wystawa dzieł. W gmachu opery w N. Orleansie odbyła się niedawno ciekawa wystawa, przedmiotem jej były bowiem nowonarodzone dzieci. Jak zwykle na każdej wystawie były i tu wyznaczone nagrody, które rozdzielano według wagi. Najcześnie dziecko otrzymało pierwszą nagrodę. Dzienniki amerykańskie ogłosiły nazwiska wszystkich premiowanych dzieci oraz trzech lekarzy sprawdzających wagę ich. Rzecz ta nie jest „humbugiem“ ale zadziwiająca prawdą, kwiatem oryginalności amerykańskiej. Dochód przeznaczony był na cele dobroczynne.

Teatr krakowski przy ul. Wolskiej. Repertuar tygodniowy.

We czwartek 13go: *Grube ryby i Błazeł opętany.*

W sobotę 15go: *Pojęcia pani Aubray*, kom. z francuskiego.

Wystawa młodszej Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych w Sukienicach otwarta co dzień od godz.

11ej do 4ej, prócz poniedziałku. — Wstęp w niedzielę 10, w dzie powszednie 30 centów.

Gabinet archeologiczny uniwersytetu Jagiellońskiego (*Collegium majus*) odwiedzić można co dzień od 12ej do 1ej prócz niedziel, świąt i ferij uniwersyteckich.

Muzeum Techniczno-przemysłowe w gmachu Franciszkańskim otwarte co dzień od g. 10ej do 6ej. — Wstęp 30 cent. od osoby. W niedziele od 10ej do 2ej bezpłatnie.

Dnia 11go kwietnia pochmurno, chwilami śnieg; termometr od 0.9 doszedł do 7.5 C. Barometr wraça w górę; o godz. 7ej rano d. 12go stan jego był 736.5 millim., term. 3.2 C. Wiatr południowo-zachodni.

— We czwartek 13go kwietnia: Ś. Justyna m.

Wiadomości artystyczne, literackie i naukowe.

W dniu dzisiejszym w Sukienicach w sali zwanej „Langerówką“ otworzył Prezydent miasta i prezes Komitetu Mickiewicza wystawę szkiców rysowanych i pomysłów plastycznych w myśl konkursu przygotowawczego, na pomnik Adama Mickiewicza. Niespodziewanie liczny stanął szereg prac naszych artystów, którzy zrozumieli doniosłość zadania, choć nie wszyscy mogą mu odpowiedzieć. Wystawa obejmuje 20 projektów rysowanych, a 7 pisanych. Pomiedzy jednym i drugim są pomysły znakomite, które utrudnia prace mającej się zebrać na 18 b. m. komisji rozpoznawczej. Publiczność w poczuć ważności sprawy, napelniła cał razę salę wystawy, w której wszystkie przedmioty znalazły i doskonale umieszczenie i właściwe światło. Młodzie uniwersytecka osobistm dołożeniem ułatwiła komisy prace roznieśczenia, a podjęła w zupełności obowiązek dozoru.

Śmierć Agrypiny. O tym najnowszym, większym rozmiarów obrazie p. Franciszka Żmurski umieszczam *Kurier Warszawski* obszerny a wielce pochlebny fejeton, nazywając tę ostatnią kompozycją utalentowanego malarza „już nie krokiem naprzód, ale prawdziwym krokiem na drodze postępu“. Autor artykułu stwierdza to z tem większą radością, że w ostatnich czasach niektóre drobniejsze prace to artyści dawali powód do obaw, „czy ten tyle obiecujący talent nie błąszał tylko jak meteor, aby się rozprysnął i na szkół sztuki polskiej zagagać“. Śmierć Agrypiny ma być szczęśliwym a wymownym tych obaw zaprzeczeniem.

P. Tatarkiewicz, starszy reżyser teatrów warszawskich i utalentowany artysta dramatyczny, bawi od wczoraj w naszym mieście.

Korespondencya Krasinśkiego. Nakładem zastępczej firmy wydawniczej Gubrynowicza i Schmidta we Lwowie wyszły właśnie: *Listy Zygmunta Krasinśkiego* Tom I. Do Konstantego Gaszyńskiego, z przedmowa J. I. Krasowskiego. Lwów 1881. O ważnej tej publikacji zdamy niebawem obszerniej sprawę.

Kurier Warszawski otrzymał pismo następujące: „Szanowny redaktorze!

Kwestya teatru polskiego w Petersburgu ostatecznie rozwiązana została. Na przychylne przedstawienie ministra spraw wewnętrznych, hr. Ignatiewa, Najjaśniejszy pan, w dniu 3 (15) marca r. b., najmlsiej wierzliwie raczył: mnie, niżej podpisanemu, Feliksowi Wesołowskiemu, urządzić i otworzyć stały teatr polski w Petersburgu, o czem już drogą urzędową przez miejscowe władze zawiadomiony zostałem. Po ogłoszeniu tej wiadomości w urzędowym *Pracu Wiestniku*, przystąpił stanowczo do urzadzenia teatru, aby z początkiem następnego zimowego sezonu, t. j. z dniem 1 (13) września r. b. mógł teatr polski w Petersburgu być otwartym dla publiczności i dawał jej zawsze miłą i estetyczną rozrywkę. Podając o tem do publicznej wiadomości, upraszam wszystkie pisma warszawskie o przedrukowanie tej wiadomości, jako autentycznej i niewątpliwej.

Feliks Wesołowski, właściciel teatru polskiego w Petersburgu“.

Przegląd Lwowski z 1 kwietnia zawiera: „Balamueta historyczne“, „Polityka kościelna Marka Aureluszja wobec ostatnich badań“ przez X. dr. Stefana Pawlickiego, „Krytycyzm w historii“ przez Ludwika Debickiego; „Złota czara“, „Różności; Listy z Wiednia przez X. Z. Czerwinińskiego; Listy z Rzymu, ze świata katolickiego; Kronika.

Tygodnik powszechny pismo ilustrowane, wszelkim gałęziom literatury, nauce, sztuce i polityce poświęcone Nr. 11 zawiera: Pulkownikówna, historya prawdziwa z czasów saskich, przez J. I. Krasowskiego. — Pójdźmy razem, (wiersz), przez Jaskółkę. — Pogadanka. — O t. z. magnetyzmie zwierzęcym, czyli o hypnotyzmie i t. z. zjawiskach magnetycznych, napisał M. Brunner Dr. Med. — Historya mojego konia. (Opowiadanie oficera francuskiego). — Wybrzeża morza Śródziemnego — przez Dra Med. Z. Dobiesiewskiego. — Z ruchu naukowego. — Bertold Auerbach. — Złote listki. — Objasnienia rycin. — rozmaitości, (Rzeczy społeczne). — Literatura i nauka. — Podróże i etnografia. — Nekrologia. — Wynalazki i odkrycia. — Różne. — Kronika Polityczna. — Od Wydawcy. — Odpowiedzi Redakcyi. — Zadanie szachowe Nr. 157. — Ryciny: Lilla Weneta ilustrowana przez Andriollego XI. — Powrót z ziemi świętej. Z obrazu Pastorisa. — Bertold Auerbach. — Dodatek: Co miłość może... (Love's Warfare). Powieść w 1-m tomie przez autorke „Odkupionej przez miłość“. Tłumaczona z angielskiego przez Jaskółkę. (ark. 16 dok).

O katedrze na Wawelu

otrzymujemy następujące uwagi z prośbą o umieszczenie:

Nieraz już spotkać się można było w naszych piśniach publicznych z żalami i ubolewaniami, że katedra na Wawelu jest postawiona krzywo, t. j. że linia osi presbiterium z linią osi nawy głównej nie stanowi linii prostej, ale linii złamanej. Usprawiedliwiano nawet tę krzywiznę tem, jako-by jakieś budowle, znajdujące się na Wawelu, nie pozwalały stawiać katedry prosto i spowodowały ten anomalny kierunek presbiterium. Zdawało się nawet, że kaplica św. Stanisława, która stanęła na środku kościoła, oddaje mu przysługę już z tego samego względu, iż zasłania tę krzywiznę, iż ją maskuje. Oczywiście, że każdemu Polakowi, gdy czyta podobne uwagi, przykro się robi w duszy, że nasz Panteon i ten najznakomitszy pomnik architektury ostrołkowej u nas, do którego serca

Odpowiedzialny rzadca Drukarni Józef Łakociński.